

Procuratura Republicii Moldova

Republica Moldova, MD-2001, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73,
tel.: (+373) 22-828-373, (+373) 22-828-375; e-mail: proc-gen@procuratura.md

02.12.2020 nr. 26-2d/20 – 506

Domnului Fadei NAGACEVSCHI
Ministru al Justiției

Stimate Domnule Ministru,

Procuratura Generală a evaluat cadrul normativ existent în partea reglementărilor procesuale, care vizează termenul rezonabil de urmărire penală și procedura de examinare a cererii de accelerare a urmăririi penale. În rezultat, au fost identificate unele inadvertențe normative, care impun intervenția și modificarea cadrului legislativ.

Respectiv, întru înlăturarea lacunelor normative constatate, a fost elaborat *proiectul de lege pentru modificarea Codului de procedură penală*.

În contextul celor expuse, ținând cont de prevederile pct.6 subpct. 2) și pct.7 subpct.2) din *Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr.698 din 30 august 2017*, dar și a prevederilor art.23 alin.(1) din *Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative*, Vă expediem proiectul de lege menționat *supra*, pentru expertizare, avizare și promovare.

Anexe:

- *Proiectul de lege pe 2 file;*
- *Nota informativă la proiectul de lege pe 3 file.*

Cu respect,

Adjunct al Procurorului General

Ruslan POPOV

L E G E

pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art.I. – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.104–110, art.447), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 20:

alin.(1) va avea următorul conținut: *„Examinarea sesizărilor despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, urmărirea penală și judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile”*.

Alin.(4) va avea următorul conținut: *„Respectarea termenului rezonabil la examinarea sesizărilor despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni și urmărirea penală se asigură de către conducătorul organului de urmărire penală sau, după caz, de către procuror, iar la judecarea cauzei – de către instanța respectivă.”*

La alin.(5) în prima propoziție, după cuvintele *„În situația în care”* se introduce textul *„, la examinarea sesizărilor despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni”*, iar după cuvântul *„accelerarea”* textul *„urmăririi penale sau a procedurii de judecare a cauzei”* se substituie cu cuvântul *„procedurilor”*, iar propoziția a doua *„Examinarea cererii se face în absența părților, în termen de 5 zile lucrătoare, de către judecătorul de instrucție sau, după caz, de către un alt judecător sau de un alt complet de judecată decât cel care examinează cauza”*, se exclude.

Se completează cu un nou alineat (5¹), cu următorul conținut:

„Cererea de accelerare se depune:

- a) *după cel puțin un an de la începerea urmăririi penale, pentru cauzele penale aflate la etapa urmăririi penale.*
- b) *după cel puțin un an de la trimiterea cauzei în judecată, pentru cauzele aflate la etapa judecării în prima instanță.*
- c) *după cel puțin 6 luni de la examinarea cauzei în instanța de apel sau recurs.”*

Se completează cu un nou alineat (5²), cu următorul conținut:

„Judecătorul de instrucție sau instanța de judecată, în vederea soluționării cererii de accelerare, dispune de următoarele măsuri:

- a) *informarea procurorului, sau a instanței pe rolul căreia se află cauza, privind cererea de accelerare, cu posibilitatea de a formula un punct de vedere cu privire la aceasta;*
- b) *transmiterea cauzei penale de către procuror, judecătorului de instrucție;*
- c) *informarea celorlalte părți din proces cu privire la cererea de accelerare depusă și la dreptul de a formula un punct de vedere cu privire la aceasta.”*

Se completează cu un nou alineat (5³), cu următorul conținut:

„Netransmiterea punctului de vedere prevăzut la alineatul (5²), nu împiedică soluționarea cererii de accelerare.”

Se completează cu un nou alineat (5⁴), cu următorul conținut:

„Examinarea cererii se face în absența părților, în termen de cel mult 10 zile lucrătoare, de către judecătorul de instrucție sau, după caz, de către un alt judecător sau de un alt complet de judecată decât cel care examinează cauza.”

2. La articolul 56:

Alin.(2) după cuvintele *„prevenire a infracțiunilor”* conjuncția *„și”* se substituie cu *„virgulă”*, după cuvintele *„săvârșirea infracțiunilor”* se completează cu textul *„și asigură respectarea termenului rezonabil de examinare a acestora.”*

3. La articolul 201:

Alin.(4) se completează cu punctul 7¹) cu următorul conținut: „7¹) *nerespectarea de către organul de urmărire penală a termenului rezonabil de examinare a sesizărilor despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni sau de efectuare a urmăririi penale*”.

4. La articolul 259:

Alin.(2) va avea următorul conținut: „*Respectarea termenului de urmărire penală într-o cauză concretă se asigură de către conducătorul organului de urmărire penală și/sau procurorul de caz, ținându-se cont de criteriile de apreciere a termenului rezonabil prevăzute la art.20 alin.(2)*”.

Alineatele (3) și (4), se exclud.

5. La articolul 271:

Se completează cu alin.(2¹), cu următorul conținut:

„*Dacă organul de urmărire penală constată, că nu este competent de a examina sesizarea despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, imediat, dar nu mai târziu de 3 zile, trimite sesizarea împreună cu materialele acumulate procurorului pentru a o transmite organului competent*”.

6. La articolul 274:

La alin.(1) textul „*în termen de 30 de zile*” se substituie cu textul „*în termen rezonabil, stabilit de către conducătorul organului de urmărire penală sau, după caz, de către procurorul ierarhic superior*”.

La alin.(3) propoziția „*La momentul când a luat cunoștință de ordonanța de începere a urmăririi penale, procurorul fixează termenul de urmărire în cauza respectivă.*”, se exclude.

Alin.(3¹), se exclude.

7. La articolul 284 în alineatul (6), textul „*fixând termenul de urmărire penală*”, se exclude.

8. La articolul 285 în alineatul (8), textul „*fixând termenul de urmărire penală*”, se exclude.

9. La articolul 287³ în alineatul (2), textul „*stabilindu-se și termenul urmăririi penale*”, se exclude.

10. La articolul 292 în alineatul (2), textul „*și se dispune termenul pentru urmărire*”, se exclude.

11. La articolul 516 în alineatul (2), textul „*și fixează termene reduse necesare pentru aceasta, care nu vor depăși 10 zile, cu excepția cazurilor în care efectuarea actelor de urmărire penală necesită un termen de executare mai mare.*”, se exclude.

Art.II. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul de Lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de Lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr.122/2003 este elaborat de către Procuratura Generală.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

În scopul prevenirii încălcării termenului rezonabil, precum și compensării prejudiciului cauzat în rezultatul încălcării acestuia în procesul urmăririi penale și de examinare a cauzelor în instanța de judecată, precum și pentru a asigura implementarea adecvată a normelor *Legii nr.87 din 21.04.2011 privind compensarea de către stat a prejudiciului cauzat în urma încălcării termenului rezonabil în procesul de judecare a cauzelor sau de executare a hotărârilor instanțelor judecătorești*, au fost operate modificări și completări în mai multe acte legislative (Codul de procedură civilă, Codul de procedură penală, Codul civil, Codul de executare, Legea cu privire la taxa de stat).

Conceptul modificărilor a vizat introducerea următoarelor elemente esențiale, unele având caracter novator pentru legislația procesuală:

- legiferarea dreptului participanților la proces de a depune cereri în cursul examinării cauzei în fața instanțelor judecătorești, inclusiv pe durata urmăririi penale, în vederea accelerării procesului, dacă există premise pentru încălcarea termenului rezonabil (recursul accelerator, art.192 CPC și art.20 CPP);
- modificarea și completarea criteriilor de apreciere a termenul rezonabil, stabilite pentru procedura civilă, penală și de executare (art.192 CPC, art.20 CPP, art.259 CPP, art. 70 CE);

Cu toate acestea, legiuitorul însă nu a specificat în Codul de procedură penală, procedura clară de examinare a cererii de accelerare de către judecătorul de instrucție sau de către instanța de judecată în procesul penal.

Din această perspectivă, proiectul elaborat își propune clarificarea unor aspecte procesuale care vizează examinarea cererii de accelerare a urmăririi penale, în vederea respectării drepturilor părților la proces și întru asigurarea examinării corecte și obiective a cererii, oferind părților posibilitatea expunerii punctului de vedere pe marginea acesteia.

De asemenea, din perspectiva reglementării termenelor de examinare a sesizărilor despre infracțiuni și efectuare a urmăririi penale, fixarea și prelungirea lor, experiența practică a relevat necesitatea revizuirii mecanismului existent.

Actualmente, *Codul de procedură penală* reglementează că, activitățile procesuale se realizează în cadrul fazei prejudiciare, inițial în interiorul unui termen de examinare a sesizărilor care, conform art.274 din CPP, este de 30 de zile, sau, după caz, de 15 zile și, ulterior, în interiorul termenului de urmărire penală, care trebuie să fie rezonabil apreciat potrivit criteriilor stabilite la art.20 din CPP.

Termenul de urmărire penală se fixează și este prelungit, potrivit art.259 din CPP, prin ordonanță motivată de către procurorul de caz, la demersul ofițerului de urmărire penală, reieșind din circumstanțele individuale ale cauzei.

Potrivit prevederilor art.20, 259 CPP, termenele se referă, în principal, la cauzele gestionate de către organele de urmărire penală și aflate în conducerea procurorilor, fiind practic omis segmentul exercitării nemijlocite a urmăririi penale de către procuror. Pe aceste din urmă cauze, în prezent, procurorii de caz stabilesc și prelungesc unipersonal termenele de urmărire penală, fapt care determină doar cheltuieli judiciare suplimentare nejustificate.

Scopul termenelor de examinare a sesizărilor despre infracțiuni și celor de urmărire penală rezidă în asigurarea celerității procedurii penale, fiind instituite ca instrument de control al procurorului la faza urmăririi penale și a judecătorului la examinarea fondului cauzei, luând ca reper criteriile indicate în art.20 CPP.

Experiența demonstrează că, stabilirea unor repere temporale exprese, menținerea obligativității emiterii demersurilor și ordonanțelor de prelungire a urmăririi penale, îngreunează procedurile și aduc doar cheltuieli nejustificate de timp și mijloace financiare,

o bună parte a dosarelor penale fiind constituite din demersuri formale ale ofițerilor de urmărire penală de prelungire a termenului urmăririi penale și de ordonanțele procurorilor cu conținut similar. Trebuie remarcat și faptul că, standardele europene în materie nu conțin prevederi analogice celor din legislația procesual-penală autohtonă, acestea fiind o reminiscență a procedurii mai vechi ce nu-și găsește utilitate și aplicabilitate practică în condițiile noilor realități.

Mai mult ca atât, criteriile de apreciere a termenului rezonabil stipulate la art.20 CPP sunt opozabile organului de urmărire penală, procurorului și instanței de judecată, nerespectarea cărora atrage răspunderea procesuală corespunzătoare, inclusiv din perspectiva nerespectării obligațiilor pozitive ale statului de asigurarea a unui proces echitabil (art.6 parag.1 CEDO). De asemenea, reglementarea procesuală a „recursului accelerator” determină subiecții oficiali ai procesului penal să adopte o poziție proactivă în investigațiilor penale, menținerea obligativității emiterii periodice a unor acte procedurale „ordonanță/demers de fixare/prelungirea a termenului de urmărire penală, nefiind rezonabilă. Or, instanța de judecată la examinarea fondului cauzei nu este ținută să emită încheieri privind termenul cercetării judecătorești, fiind obligată să organizeze examinarea cauzei reieșind din criteriile de apreciere a termenului rezonabil indicat în art.20 CPP.

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul propune operare următoarelor modificări și completări normative, argumentarea cărora rezultă din argumentele expuse *supra*:

1. La articolul 20:

alin.(1) va avea următorul conținut: „*Examinarea sesizărilor despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, urmărirea penală și judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile*”.

Alin.(4) va avea următorul conținut: „*Respectarea termenului rezonabil la examinarea sesizărilor despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni și urmărirea penală se asigură de către conducătorul organului de urmărire penală sau, după caz, de către procuror, iar la judecarea cauzei – de către instanța respectivă.*”

La alin.(5) în prima propoziție, după cuvintele „*În situația în care*” se introduce textul „*,la examinarea sesizărilor despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni*”, iar după cuvântul „*accelerarea*” textul „*urmăririi penale sau a procedurii de judecare a cauzei*” se substituie cu cuvântul „*procedurilor*”, iar propoziția a doua „*Examinarea cererii se face în absența părților, în termen de 5 zile lucrătoare, de către judecătorul de instrucție sau, după caz, de către un alt judecător sau de un alt complet de judecată decât cel care examinează cauza*”, se exclude.

Se completează cu un nou alineat (5¹), cu următorul conținut:

„*Cererea de accelerare se depune:*

- a) *după cel puțin un an de la începerea urmăririi penale, pentru cauzele penale aflate la etapa urmăririi penale.*
- b) *după cel puțin un an de la trimiterea cauzei în judecată, pentru cauzele aflate la etapa judecării în prima instanță.*
- c) *după cel puțin 6 luni de la examinarea cauzei în instanța de apel sau recurs.”*

Se completează cu un nou alineat (5²), cu următorul conținut:

„*Judecătorul de instrucție sau instanța de judecată, în vederea soluționării cererii de accelerare, dispune de următoarele măsuri:*

- a) *informarea procurorului, sau a instanței pe rolul căreia se află cauza, privind cererea de accelerare, cu posibilitatea de a formula un punct de vedere cu privire la aceasta;*
- b) *transmiterea cauzei penale de către procuror, judecătorului de instrucție;*
- c) *informarea celorlalte părți din proces cu privire la cererea de accelerare depusă și la dreptul de a formula un punct de vedere cu privire la aceasta.”*

Se completează cu un nou alineat (5³), cu următorul conținut:

„*Netransmiterea punctului de vedere prevăzut la alineatul (5²), nu împiedică soluționarea cererii de accelerare.”*

Se completează cu un nou alineat (5⁴), cu următorul conținut:

„*Examinarea cererii se face în absența părților, în termen de cel mult 10 zile*

lucrătoare, de către judecătorul de instrucție sau, după caz, de către un alt judecător sau de un alt complet de judecată decât cel care examinează cauza.”.

2. La articolul 56:

Alin.(2) după cuvintele „prevenire a infracțiunilor” conjuncția „și” se substituie cu „virgulă”, după cuvintele „săvârșirea infracțiunilor” se completează cu textul „și asigură respectarea termenului rezonabil de examinare a acestora.”.

3. La articolul 201:

Alin.(4) se completează cu punctul 7¹) cu următorul conținut: „7¹) nerespectarea de către organul de urmărire penală a termenului rezonabil de examinare a sesizărilor despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni sau de efectuare a urmăririi penale”.

4. La articolul 259:

Alin.(2) va avea următorul conținut: „Respectarea termenului de urmărire penală într-o cauză concretă se asigură de către conducătorul organului de urmărire penală și/sau procurorul de caz, ținându-se cont de criteriile de apreciere a termenului rezonabil prevăzute la art.20 alin.(2)”.

Alineatele (3) și (4), se exclud.

5. La articolul 271:

Se completează cu alin.(2¹), cu următorul conținut:

„Dacă organul de urmărire penală constată, că nu este competent de a examina sesizarea despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, imediat, dar nu mai târziu de 3 zile, trimite sesizarea împreună cu materialele acumulate procurorului pentru a o transmite organului competent”.

6. La articolul 274:

La alin.(1) textul „în termen de 30 de zile” se substituie cu textul „în termen rezonabil, stabilit de către conducătorul organului de urmărire penală sau, după caz, de către procurorul ierarhic superior”.

La alin.(3) propoziția „La momentul când a luat cunoștință de ordonanța de începere a urmăririi penale, procurorul fixează termenul de urmărire în cauza respectivă.”, se exclude.

Alin.(3¹), se exclude.

7. La articolul 284 în alineatul (6), textul „fixând termenul de urmărire penală”, se exclude.

8. La articolul 285 în alineatul (8), textul „fixând termenul de urmărire penală”, se exclude.

9. La articolul 287³ în alineatul (2), textul „stabilindu-se și termenul urmăririi penale”, se exclude.

10. La articolul 292 în alineatul (2), textul „și se dispune termenul pentru urmărire”, se exclude.

La articolul 516 în alineatul (2), textul „și fixează termene reduse necesare pentru aceasta, care nu vor depăși 10 zile, cu excepția cazurilor în care efectuarea actelor de urmărire penală necesită un termen de executare mai mare.”, se exclude.

4. Fundamentarea economică-financiară

Implementarea proiectului de lege nu implică careva resurse financiare din fonduri publice.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul de lege se va încorpora perfect în sistemul legislativ în vigoare, iar adoptarea acestuia va determina consolidarea cadrului normativ existent și nu necesită revizuirea altor acte legislative.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Potrivit art.32 alin.(1)-(3) și art.34 alin.(1) din Legea nr.100/2017 privind actele normative, proiectul de lege se remite spre avizare și expertiză instituțiilor de resort, și se supune consultărilor publice.